

၂မန့မာ်ဒိုင်ငံတၢ်ရၢၢ်ဂၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာ အဆကမ့းဖက့မိၢ်မး အိၣ်ရာယုၣ် ၂မန့တက့လၢ့ခး

High Risk of Electoral Violence in Myanmar

Peace Research Institute Oslo (PRIO)
PO Box 97229 Grønland, NO-0134 Oslo, Norway
Visiting Address: Hausmanns gate 7

www.prio.org
Facebook: PRIO.org
Twitter: PRIOupdates

ISBN: 978-82-7288-575-4 (print)
978-82-7288-576-1 (online)

အိၣ်ယုၣ်ဒိုင်ငံတၢ်၂မန့ဖၢၣ်ဗြိုင်ရာ အဆကမ့းဖက့မိၢ်မးအပေၣ် ဆနးစုခၢ်ကမ့းကို လေ့လာၣ်၂မန့မာ်ဒိုင်ငံတၢ်၂မန့ ရၢၢ်ဂၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာ အဆကီကာလတၢ်၂မန့ပေၣ်လၢ့ဒိုင်ငံတၢ် အဆကမ့းဖက့မိၢ်မး အိၣ်ရာယုၣ် သုံးသပုတၢ်ပုတၢ်ပးပါသည။ ၂၀၁၅ ရၢၢ်ဂၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤ၂မန့မာ်ဒိုင် ဝီမိကရေစီ အသၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤအဆကီ အဆိက အဆိးအုၣ်ဖၢၣ်ပးမည အရၢၢ်ဖၢၣ်လေသည။

ဤမူဝါဒ ရှုဒးလဒးခဲကသည ၂မန့မာ်ဒိုင်၏ ဆကီးထၢ်လၢနသည ဘာသာရေး၊ လူမီးရေး နှင့် မၤတၢ်လၢၣ်ဆန့ၣ်ကံၤဒုး လီၤ၂မန့မိၢ်ပုၤသနာ်မးကို ဒိုင်ငံရေး အာဏာပါဝါအတၢ် ယူၣ်ပီၤမိၢ်မး၏ အသၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤအဆကီ အဆိကရေစီ ရှုဒးလဒးတၢ်ပုတၢ်ပးပါသည။ အဒ်အားဆကီး ဒိုင်ငံရေး ဇာတၢ်ကော့ဒ်မးက မိမိတၢ်ပီၤတီၢ် ရၢၢ်ဂၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤ အိၣ်ရာယုၣ် ရညၢ်လၢၣ်ကျဲၤဖၢၣ် ကာလရွညၢ်ဆကၢ်တၢ် တညၢ်ခဲဒဲသည ဘာသာရေး၊ လူမီးရေး မယုၣ်ဆကၢ်ညၢ်မိၢ်မးကို အသုံးချမိၢ် အဆကမ့းဖက့မိၢ်မးကို လီၤ၂မန့မာ်ဒိုင်လၢ့ဒိုင်ငံတၢ်။ ထိုအတၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤ မူဝါဒခဲမ့တၢ်သုးဒုး ရၢၢ်ဂၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤအဆကီ ၂၀၁၅ ရၢၢ်ဂၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤ ဆက့စပုၤ အဆကမ့းဖက့မိၢ်မး အသစတဖန ပေၣ်ပေါကၢလၢ့ဒိုင်ငံတၢ် အိၣ်ရာယုၣ် သတိပိရိယၢ်စၢ် စော့ဆကၢ်ညၢ်အဆကီ ဒုးဆော့ရန ခိုင်လီၤသည အဆကၢ်ညၢ်ပုၤပၢ်က ရှိလေသည။ အထူးသၢ်ဖၢၣ်၂မန့မာ်ဒိုင်တပုတၢ်တၢ်အတၢ်အတၢ်အတၢ် အပုၤစုအစီၤပုၤတၢ်ဒိုင်ငံရေး အာဏာ ရၢၢ်ဂၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤပီၤခိုင်ဒိုင်တၢ်ပီၤဝဲပတၢ်ကၢလၢခဲလဲၣ်ဖၢၣ်သည။ အကယုၣ်၂မန့မာ်ဒိုင်တၢ်တၢ် တိုဒးရးသးပါတီၢ်မး ဒိုင်ငံရေး ကိုယုၣ်စာၣ်မိၢ်မးကို လကၢလးတၢ်ဆၢ်ခဲဒဲလဲၣ်လၢ့ဒိုင် အဆကမ့းဖက့မိၢ်မး အိၣ်ရာယုၣ် ပိုမို ဆကီးထၢ်လၢၣ်ဒိုင်ငံတၢ်။ တိုဒးရးသး လကၢနက့ကို အဖဲၤဖဲၤမး အဆၢ်ဖၢၣ် ထိုအရၢၢ်အဆၢ်တၢ် အစိးအဆၢ် လကၢနက့ကို နညးလမ့ၣ်ဖၢၣ် ရဒ်ခိုင်ဒိုင်လေသည။ ဤမူဝါဒခိုင်ရာ အဆကီပီၤလၢကို ရၢၢ်ဂၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤအဆကီ ကံၤဒုးပဒီၣ် နှင့် ရၢၢ်ဂၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤ ကာလမးတၢ်၂မန့ ပါၣ်ဒိုင်ငံတၢ် အဆကမ့းဖက့မိၢ်မးကို ရှော့ဆၢ်ခဲဒဲရန မညသိုၣ်သော ဆကီတၢ်ပုၤဆၢ်ခဲဒဲမိၢ်မးကို ဆော့ဒ်ရၢၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤအဆကီ အဆကီပီၤရး နိၣ်ဒိုင်ပုၤတၢ်ပးပါသည။ ၂၀၁၅ ဒိုင်ငံဘာလတၢ် ကံၤဒုးပရန စီစဉ်ထားသည အထၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤအဆကီပီၤခိုင်ဒိုင်၏ အနာဂတၢ်သည မးတၢ်တညၢ်မိၢ်မးလေသည။ အသၢ်ကၢပဲၤဗြိုင်ရာၤအဆကီ ထိန်းစီပိုင်ရနအတၢ် တပုမတော့ ကိုယုၣ်စာၣ်လွယု ၂၅ရာခိုင်နှုန်းဖၢၣ် မဟာမိတ်ဖဲၤတၢ်ထားသော ယခင် စုစုအစိးရ၏ ပါတီဖၢၣ်သောၣ်ပုၤတၢ်တၢ်အဆကီပီၤခိုင်ဒိုင် ဖဲၤဖဲၤမးပီၤတီၢ်သည အစိးသး ဒိုင်ကရေစီ အဖဲၤဖဲၤအစိးအဆၢ် လးတၢ်တော့တၢ်အမတၢ်နော့ အမးစု မရၢၢ်ရန နှင့် ဒေ့ဒ်အဆၢ်ဆနးစုဆကၢ်ည သမဆတ မုၤဖၢၣ်ရၢၢ်တၢ်ကို အားဆကီးမာနတက့ ဆကီးပမးလဲက့ ရှိသည။ အဆိုပါ မဟာမိတ်ဟာသည ယခင် စုစုအစိးရလက့ထက့ ၂၀၀၃ဆူစုကတၢ်ညးက ခံမ့တၢ်ခဲသည စညးကမ့ၣ်ပုၤတၢ်သော ဒိုင်ကရေစီ၏ လမ့ၣ်ပုၤအိၣ် အိၣ်က ၇၆ကျဲၤ ကိုကညီသလို၊ အုၣ်ဒုးပဒီၣ်ဒိုင်ငံတၢ် ၂၀၀၈ ဖဲၤဖဲၤအစိးအဆၢ်ခဲပဒီၣ်ဒိုင်လၢ့ဒိုင် ကိုကညီလေသည။ ၂၀၀၈ ဖဲၤဖဲၤအစိးအဆၢ်ခဲပဒီၣ်ဒိုင်လၢ့ဒိုင် လုံမစီရၢၢ် ထိပါးလၢခဲလဲၣ် တပုမတော့မ အာဏာသိမ့ဒိုင်ခဲၣ်ဒိုင် တပုမတော့ သသဇာအာဏာ မယုတၢ်လဲၣ်သၢ်ဒိုင် တရားဝင် အာမခံခဲပးထားသည ပါတီစုံ ဒိုင်ကရေစီစနုၣ်ဖၢၣ်လေသည။

Marte Nilsen
Stein Tønnesson

Peace Research Institute Oslo
Peace Research Institute Oslo

၎င်းတို့၊ နေထိုင်ရာ ဒေသများတို့ တိုင်းရင်းသား ပါတီများသည် တိုင်းရင်းသား သရုပ်လက်ရဏာကို အရခံ၍ ရေကြောကုတ်ပြာလတင် မဲဆန္ဒစည်းရုံးမှု ပြုစုခဲ့သည်။ ဗမာအစိုးရ နေထိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီးများတို့အား အချား လူနည်းစု အုပ်စုများဖြင့် ပူးပေါင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ဖယုဒရယု ပြည်ထောင်စု ပါတီ သို့မဟုတ် ဖယုဒရယု ဒီမိုကရေစီ မဟာမိတ်တို့အား အလံတော်အောက်တွင် ပူးပေါင်းနိုင်ခဲ့သည်။

အနာဂတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသား သရုပ်လက်ရဏာကို အရခံသည့် နိုင်ငံရေး စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများကို ကော်လဟာပီ၊ အစိုးရသား နိုင်ငံရေး ယွှင်းပွားမှုကို ထူထောင်ကောင်း ထူထောင်နိုင်မည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ နေထိုင်ရာ ပြည်နယ်များတွင် ကိုယ့်ပိုင် အုပ်စုပိုင်ဆိုင်ရာ အခြေအရေအရင်း အစားအပိုင်းပိုင်သည့် ရေရှည် ပြင်ဆင်ရေး သဘောတူညီချက်ကို အကောင်အထည် မဖော်မီတော့ ထိုအစိုးရသား နိုင်ငံရေး ယွှင်းပွားမှု ပေပေါက်လာရန် အခက်အခဲများရှိမည်။ လက်ရှိကာလတိုင်းတွင် တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် တိုင်းရင်းသားများ၏ နှစ်နာခံကုမ်းအတတ် ထပ်ပေါက်ကုမ်းအစုဖွဲ့ လေးတော်တော်၊ ဗမာအစိုးရ လေးစားထားသည့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် နိုင်ငံရေး ဆေးကြောရေးဆွဲရေးများကို တိုင်းရင်းသား အခြေအရေအရင်းအတတ် အာမခံကု ဝေးသူများအဖြစ် ရပ်တည်လက်ရှိသည်။ တိုင်းရင်းသားပါတီ အစိုးရအစိုးရ ရှိသည့်အခါ အနည်းငယ်သာ တိုင်းရင်းသားအတတ် နိုင်ငံရေး ကိုယ့်စာချုပ်ပိုင် ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တစ်ခဲအစိုးရ ဖြစ်လာနိုင်ရန် စနစ် နှင့် ဒေသအဆင့်ဆန်းစုဆက်ညှိမှု လူထုထောက်ခံမှုကို အစိုးရ ရရှိနိုင်စေကာ အစိုးရသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့အစည်းသည် ၂၀၁၅ ရေကြောကုတ်ပြာ အမတ်နေရာ အစိုးရကို ရရှိနိုင်မည်။ သို့သော် တပုမတော်စု တိုက်ရိုက် ခန့်အပ်သည့် ၂၅ရာခိုင်နှုန်းသာ ကိုယ့်စားလွယ်စားဆောင်ရွက် ယင်းအနေဖြင့် လေးတော်တော် အမတ်နေရာ စုစုပေါင်း၏ အစိုးရကို ရရှိရန် မျှော်လင့်ရမည်။ တိုင်းရင်းသားအတတ် အစိုးရအစိုးရ အရာရာ ဗမာ အစိုးရ လေးစားထားသည့် အစိုးရသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့အစည်း နှင့် ပြည်သူ့ဝါဒီပါတီ အမတ်စား နှင့် တပုမတော်စု ခန့်အပ်သည့် အမတ်စားဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် လေးတော်တော်က တိုင်းရင်းသား ပါတီများကို ဘေးဖယ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရေးကို ပုံဖော်မည့်ကို ပြုစုသည်။ ဤသို့ပြုစုလာပါက တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ အင်အားကောင်းလာခြင်း၊ ပြင်ဆင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထိခိုက်နိုင်လေသည်။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ ခေါင်းဆောင်များသည် ယင်းတို့၏ ကာလဆက်တိုက်ခြင်းခွဲခြားမှုစွမ်းရည် လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးကို လေးတော်တော်သို့သော် တရားဝင် မငြိမ်းအတတ်မူ နိုင်ငံရေး ဝှံ့ပစ္စည်းအဖြစ် ချောင်းလဲရန် အခြေအရေအရင်း မျှော်လင့်ပါက လက်နက်ကိုင် လေးစုစုကို ပြန်လည် စေတနာရှိစေနိုင်မည်။

ထိုဆေကော အစိုးရသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့အစည်း နှင့် ဗမာအစိုးရ ပါတီများ အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသား ပါတီများဖြင့် ရေကြောကုတ်ပြာအစိုးရအတတ်

မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းနိုင်မည်။ သို့သော် ယင်းတို့အတတ် လေးတော်တော် ကိုယ့်စာချုပ်ပိုင် သေခံမည့် ပြုစုလေသည်။ တိုင်းရင်းသားပါတီများ၏ အဓိကဒေသများတွင် မဟာမိတ် မဖွဲ့စည်း တိုက်ရိုက် ဝင်ရောက် ယွှင်းပွားမှုသည် အရခံအစိုးရကို ဆိုးဝါးလာစေနိုင်မည်။

အခက်ပိုင်ကုမ်း

ရေတိုအခက်ပိုင်ကုမ်း

- တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများဖြင့် ပူးပေါင်း၍ ရေကြောကုတ်ပြာပိုင်ခံမှု မဟုတ်ဘဲ၊ အဖွဲ့အစည်း တိုင်းရင်းသားပွင့် ပတ်သက်သည့် သန်းခေါင်စာရင်း ရလဒ်များကို အဖွဲ့အစည်း ထုတ်ဖော်ရန်
- ကိုးကပြသည့် ဘာသာပတ်သက်သည့် ရလဒ်များ ထုတ်ဖော်မှုကို ၂၀၁၅ ရေကြောကုတ်ပြာပိုင်သည့်အထိ ဆိုင်းငံ့ထားရန်
- မဘာသ မူဆက်များဟု ခေတ်ပေါ်နေသည့် ကိုးကပြသည့်ဘာသာ ကူးပြောင်းခြင်း နှင့် ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်း လက်ထက်ထိမူမူများနှင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကမူများအပေ လေးတော်တော်ဆေးကြောရေးကို ရပ်ဆိုင်းရန်
- အစိုးရ အနေဖြင့် နိုင်ငံသားများကို ဘာသာရေး၊ လူစီးရေးဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို ထိရောက်စွာ အရေးယူမည့် ဆိုသည့်ကို ရှင်းလင်းပတ်သားစဉ်ထုတ်ဖော် ဆေကောထားရန်
- တပုမတော် နှင့် ပြည်သူ့အဖွဲ့ တပုမဖွဲ့အား ဘာသာရေး၊ လူစီးရေးဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို ထိရောက်စွာ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရန် ညှိနှိုင်းထားရမည်။ အခက်အခဲများကို မြေစုပြုအောင် သို့မဟုတ် ဘက်လိုက်ခြင်း သို့မဟုတ် အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသည့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး အဖွဲ့အစည်းများမှ အရာရှိများကို တာဝန်မှ ရပ်စဲရန်
- ဗမာအစိုးရ ပါတီများ အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသား ပါတီများဖြင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်း ယင်းတို့၏ ဒေသများတွင် ကိုယ့်စားလွယ်စားများ ရေကြောကုတ်ပြာအဖွဲ့အစည်းကို ရွေးကောက်ပွဲရန်

ရေရှည်အခက်ပိုင်ကုမ်း

- ရုရှားအစိုးရနှင့်ပူးပေါင်း တပုမတော်တပုမဖွဲ့အား အားလုံးကို အရပ်သားအစိုးရ ထိန်းသိမ်းအကူအညီ ရောက်ရှိ အောင်လုပ်ပေးရမည်
- ရေကြောကုတ်ပြာစုအား အစိုးရ ကိုယ့်စာချုပ်ပိုင်စနစ် သို့မဟုတ် အစိုးရ ကိုယ့်စာချုပ်ပိုင် စနစ် နှင့် လက်ရှိ တစ်ခဲအစိုးရ စနစ်တို့ကို ရောစပ်ထားသည့် စနစ်သို့ ရွေးကောက်ပွဲရမည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဘာသာရေး၊ လူစီးရေးဆိုင်ရာ ကြုံပြားစားများအပေ မဲဆန္ဒစည်းရုံးမှုများ နှောင့်နှေးသွားမည်။ ပါတီလတ်တော် လေးတော်တော် အမတ်နေရာများ ရရှိခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေး ယွှင်းပွားမှုကို လေးတော်တော်ပပွ လေးတော်တော်ဖြင့် ရောက်ရှိစေနိုင်မည်။

THE AUTHOR
Marte Nilsen is a historian of religions and a Senior Researcher at PRIO. Email: marte.nilsen@prio.org
Stein Tønnesson is a historian, a Research Professor at PRIO and leader of the East Asian Peace Program at Uppsala University. Email: stein@prio.org

THE PROJECT
This policy brief was produced as part of a project on 'Elections and Violence: The Role of the Upcoming 2015 Elections in Myanmar's Peace Process' funded by the Norwegian Ministry of Foreign Affairs.

PRIO
The Peace Research Institute Oslo (PRIO) is a non-profit peace research institute (established in 1959) whose overarching purpose is to conduct research on the conditions for peaceful relations between states, groups and people. The institute is independent, international and interdisciplinary, and explores issues related to all facets of peace and conflict.